

Pettekujutelmade linnuparv

Renald märkas naist kohe, kui too trammi sisenes. Naise jalg ta-kerdus korraks astmel, aga ta säilitas tasakaalu, seejärel astus ettevaatlikult samme seades esimese vaba kohani, aga miskipärast see ei sobinud, sest naine võttis platsi hoopis paar istet tagapool, kus hakkas vahtima oma põlvi, mis olid talviselt helevalged. Küllap too naine kannab harilikult pikki pükse, arutles Renald tuimalt ning viis pilgu jälle aknast välja, kus trammi kõrval sõitsid läikivad autod, aga kõnniteedel sagisid suviselt rõivastatud inimesed. Kui Renald mõne hetke pärast uuesti üle vahekäigu istuva naise poole vaatas, tuli talle pähe ootamatu veider mõte, et kui vagunis oleks olnud rohkem reisijaid, võinuks too naine tema kõrval platsi võtta.

Talle tundus, et ta tõepoolest oleks tahtnud sõita kõrvuti võõra naisega ja aeg-ajalt vargsi piielda ta ümaraid, kleidist katmata põlvi.

Naine võis olla Renaldist umbes kümmekond aastat noorem, tõenäoliselt neljakümne ringis. Säherdune mõnus, küpses eas – ei peenike, ei paks, hindas ta naist, seejuures isegi üht-teist riivatut ette kujutades, mis teda aga parasjagu kohmetuma pani, kuivõrd ta oli meelelistest mõtetest viimastel aegadel täiesti võõrdunud.

Pärast abikaasa Maariti ootamatut surma langes Renald ränka masendusse. Ei, pealtnäha polnud ta muutunud elavaks laibaks, käis ametis, kui nalja tehti, siis isegi naeris kaasa, aga esimesel võimalusel pages seltskonnast, lukustas end oma korterisse, kus peale magamise ja söömise suurt midagi ette ei võtnud. Isegi teleri vaatamine käis talle närvidele. Tõsi, vahel kuulas ta klassikalist muusikat, muutus kauneid helisid kuulates härdameelseks ja talle isegi näis, et ahasus saatuse kurjade tujude pärast toob ta hinge erilise rahulduse. Talle tundus, et seni kenasti laabunud elu oli ülekohtuselt katki tehtud. Täiesti ebaõiglaselt, ja mis kõige kurvem – ette hoiatamata.

Renaldit solvas hingepõhjani, et Maarit oma tõsist haigust temaga ei jaganud, varjas seda viimase võimaluseni. Ta sai aru küll, et abikaasa soovis teda säästa, aga tegelikult lõi just kurva tõe oota-

matus tal jalad alt. Teda kohutas paratamatu lõplikkus, mida surm endast kujutas. Talle jäi mulje, et abikaasa tahtis oma surma ta eest peita, seda maha salata, ja kui kõik ükskord vältimatult päevavalgele tuli, ei vastutanud Maarit enam mitte millegi eest.

Pärast matuseid valdas Renaldit räbal tunne, et isegi lähedasi inimesi ei saa ega tohigi usaldada, et kõik varjavad midagi ja talle ainuüksi valetatakse. Talle tundus, et maailma tegelik nägu on ilutu, ainult halbu üllatusi tegev grimass, ja sellises maailmas edasi elada on tüütult ebamugav. Kuid seejuures oli kõige veidram, et ta ei tahtnud abikaasale järele minna ega ihalenud isiklikku maise elu lõppu, nagu pahatihti väga lähedaste inimestega sünnib – vastupidi, ta kartis surma ning naise viimased, väga rasked elupäevad kummitasid ta mälus nagu õudusunenägu. Kuid tegelikkus oligi samal ajal talle paras painaja, kust polnud lootuski üles ärgata, et enda ümber jälle selgel pilgul normaalset elu näha.

Renald sai aeg-ajalt piinlikkust tundmata naise poole vaadata, teda isegi pikalt uurida, sest tolle pilk oli endistviisi kinnistunud rüpes lebavatele kätele, kusjuures ühe käe nimetissõrm kord sügas, kord silitas teise käe selga. Sõrm oli kaunikujuline, hoolitsetud, kuid lakkimata küünega. Renaldile tundus, et naine ei paistnud trammisõidust üleüldse teadlik olevat, pigem viibis ta kuskil kaugel, mingis teises seltskonnas, hoopistükkis teistsuguse tegevuse juures.

Kui jõudis kätte peatus, kus Renald oleks pidanud maha minema, hoidis teda miski arusaamatu istmel kinni. Nagu nähtamatu käsi või köidik, mõtles ta hämmastudes, kuid andis siis endale aru, et tal pole kuskile kiiret ja ta võib endale lubada väikese seikluse minna trammist maha alles samas peatuses kus nainegi. Ta tundis korraga vastupandamatut himu näha naist käimas, soovis tunda naudingut ta keha liikumisest sammude rütmis. Ta ihkas märgata mõnda mitmetähenduslikku žesti või võimaluse korral teha isegi naise sihtkoht kindlaks.

Ootamatu ja veider soov rõõmustas teda. Ta aimas, et kapslisse, kuhu ta oli end mitmeteks kuudeks sulgenud, on tekkimas ahtake

pragu, kust hakkab immitsema valgust, ja ta isegi lootis, et hea tahte korral võiks seda pragu suuremaks kiskuda, et siis ükskord jälle üleni valguse kätte pääseda. Vahest on see nainegi, keda ei paista huvitavat mitte miski, oma kapslis samamoodi kinni, oletas Renald ning tundis selle mõtte juures kummalist rahuldust.

Lõpp-peatuses läksid reisijad maha, kuid naine jäi trammi istuma ja tema olekust ei paistnud, et ta kavatseks püsti tõusta või midagi muud ette võtta. Renald viivitas püsti tõusmisega senikaua, kui see talle endale ebamugavaks muutus. Küllap naisel polegi plaanis maha minna, otsustas Renald ja loivas viimaks nagu vastu tahtmist ukse poole. Tal polnud tõepoolest kuskile kiiret ja leebelt sooja ilmaga võis pargis väga hästi aega surnuks lüüa, vahest isegi jalutada mööda pargiteed mere äärde, kus pronksist ingel hoiab pea kohal risti. Seal võiks ta pingile istuda ja vahtida merel sõitvaid laevu.

Kui ta mõne aja pärast üle öla vaatas, siis nägi, et naine oli siiski trammist maha astunud ja käis nüüd kiirel kõnnil temaga sama teed. Renald aeglustas veelgi oma sammu ja kui naine oli temast mööda saanud, võis ta vähehaaval tempot lisada.

Nagu ta oli lootnud, erutas teda naise keha liikumine. Kehakumerused andsid liibuva kleidi all aimu vormide prinkusest ja kohati tundus Renaldile, nagu suudaks ta naist pilguga lahti rõivastada. Nii ta jahtis eeskõndijat ahnelt oma silmadega, kord lastes naist endast kaugemale minna ja siis jälle ruttas kiirel sammul talle peaaegu selja taha.

Lossi juures läks naine läbi avali raudväravate. Algul arvas Renald, et naine pöörab lossi uksest sisse, et ta on seal asuva kunstimuseumi töötaja või läheb mõnda näitust vaatama, kuid jälitav astus otse edasi, ikka mere poole, sinna, kus kauges teelõpus paistis risti hoidev ingel.

Ta suundub just sinnapoole, kuhu minagi kavatsesin jõuda, mõtles Renald juubeldades ning korruga talle tundus, et nende vahel on mingi kummaline side, mis seni küll õhkõrn, peaaegu nähtamatu. Nähtamatu side, mõtles ta. Kui pingutada, võiks selle nähtavakski teha, mõtles ta naeratades.

Naine võttis istet pargipingil, kus värskelt õitsele puhkenud si-
relipõõsad pakkusid päikese eest varju. Renald istus järgmisele pin-
gile. Meri loksus seal üsna lähedal, kuskil sirelite taga, seda merd
polnud näha, aga Renaldi arvates oli tunda küll, tänu ebatavalisele
valgusele, mis muutis kivid märgatavalt heledamaks, kui need tege-
likult olid.

Päris meeldiv, heietas Renald, lastes silmadel rännata mööda ük-
sikute pilvekuhilatega taevast, kus tiirles väikeste lindude parv, see-
järel piki värsket ja kirkast pargirohelust, kuni silmad jäid peatuma
naise dekolteest paistvatel rinnakumerustel. Ma hiilin naisi nagu
mingi vananev pervert, mõtles ta tumedalt. Jälitan võõrast inimest,
kiibitsen teda himuralt ja soojendan peas tiiraseid kujutelmi.

Üsna pingi kõrval oli end kiviklibu vahelt välja ajanud niruvõitu
lehtede, aga suure ja kauni õiega võilill. „Vaata, kus vägilane,” po-
mises ta imetledes ning heitis järjekordse pilgu taamal istuva naise
poole, kes vahtis ilmetult kaugusse. Küllap too ootab kedagi. Või-
malik, et mingi pimekohting – kuskil jututoas või kaaslaseotsingu
leheküljel saadakse tuttavaks, vahetatakse kirju ja siis lepitakse koh-
tumise asjus kokku, arutles Renald. Nii need asjad käivad. Teistega,
mitte temaga.

Naine kohendas juukseid, seejärel pani käe suu ette ja haigutas.
Just see juuste kohendamise järgne haigutus pani Renaldi võpatama.
Ta oma Maarit oli tihtipeale sarnast liigutust teinud ning äkiliselt
jõudis temani, et tollel naisel olid ju samasugused tumedad juuksed
ja peaaegu samasugune soeng kui ta varalahkunud abikaasal. Midagi
oli neis erinevat, samal ajal müstiliselt sarnast. Renald pööras pilgu
mujale, et mitte enam naise poole vaadata. Naise poole ... ta oli kogu
aeg pidanud seda naist silmas kui ebamäärast naisterahvast, nagu
üldnime, andmata endale aru, et naisel on oma elulugu ning hulk
isiklikke omadusi, mis teevad ta kindlasti isesuguseks.

Ta mõtles: sel naisel on oma ees- ja perekonnanimi ...

Korraga hakkas Renaldil pööraselt kahju, et peab õige varsti nä-
gema, kuidas keegi nimetu meesterahvas tuleb ja viib nimetu naise

endaga kaasa. Põgus lähedustunne, mida ta oli arvanud endas juba võrsuvat, kärhub ja muutub olematuks, nagu põlevad jäägituks mitmed ta peas liikunud sensuaalsed kujutuspildid. Talle meeldis pähetulnud metafoorne „põlemine”, mis kindla peale hävitab kõik. Isegi tuhka, mis hiljem midagi meelde tuletaks, ei jää neist meelelistest kujutelmadest järele. Ma pean sellistest asjadest üle olema, kehtas ta end kainelt mõtlema. Ja ohkas.

Pole mingit mõtet saada lähedaseks naisega, kes tuletab mulle meelde Maaritit, arutles Renald, lootusetusest veel kord sügavalt ohates. Selline lugu võiks tähendada üksnes pidevat võrdlemist, kus võib juba ette arvata, et võitjaks jääb alati Maarit.

Ta lasi kujutluspilti üsnagi reaalse tulevikuhetke, kus naine pärast seda, kui nad on teineteisega lähedaseks saanud, tema korteris ringi vaatab, kuidas naise muhelev pilk hangub fotol, kus nad Maaritiga kaelakuti õnnelikena naeratavad ... Ta tahaks teada, kas järgmisel viivul pööratakse see pilt tagurpidi, et teha minevik olematuks? Või mis siis saab, kui naine avab kapiukse ja näeb seal rippuvaid Maariti kleite. Kas ta seob need punti ja topib prügikotti? Või hakkab ükshaaval proovima, hõisates siirast vaimustusest, kui miski talle õige hästi selga istub?

Renald andis endale esmakordselt aru, et Maariti ja selle naise kehad olid tõepoolest üsna ühte mõõtu. Nagu kaksikõed, mõtiskles ta sooja hingevärinat tundes. Kui too juuksed veidi lühemaks lõikaks, oleks neil kaugemalt vaadates lausa hämmastav sarnasus.

Renald sulges silmad. Maariti ja tolle naise sarnasus tegi magusat valu. Magusvalusad kujutuspildid lõhnasid hästi, olid erutavalt pehmed ja soojad, tundusid väga reaalsed olevat. Nii võikski olla, mõtles ta ning avas silmad, et vaadata, kuidas salkkond võõrkeelt kõnelevaid turiste temast mööda kõndis. Ta nägi, et kümme-konnan meetri kaugusel võttis istet keegi heledat suveülikonda ja õlgaabut kandev härrasmees. Säherduse välimusega võivad olla ainult välismaalased, arutles Renald ning pani tähele, et ka naine vaatas mehe poole huvitatult või lausa uudishimulikult, ning ootamatult tundis

ta põletavat armukadedust.

Küllap neil ongi pimekohting, õhkas Renald nukralt. Nüüd nad hindavad teineteist ja kui rahule jäävad, võtab mees põuest punase roosi või ajalehe või ükskõik millise kirja teel kokku lepitud eseme, et naine ta ära tunneks ... Ta oli lugenud, et niiviisi need asjad käivad ja küllap käivadki, kuid tegelikkuses toimus siin hoopis midagi muud, sest juba järgmisel hetkel astus mehe juurde heledasse rõivastatud daam, mispeale mees püsti tõusis ja nii nad kahekesi lõkerdades mere poole jalutasidki.

Renald tundis kergendust, nagu oleks tal koorem seljast või südame pealt maha veerenud, kuigi nüüd hakkas teda piinama küsimus, miks naine oli seda meest nähes pikalt kestnud letargiast sõna otseses mõttes üles ärganud. Miski oli temasse uue elu sisse puhunud ja mõne hetke pärast, kui naine Renaldi poole vaatas, võis naise näos tabada midagi naeratusetaolist, mispeale Renald oma pilgu kiiresti ja häbelikult ära pööras.

Ja mis siis, kui ta mõne Maariti kleidi selga paneks ... see ei võta ju kelleltki tükki küljest ... mõtiskles ta ühe varasema mõtte jätkuks.

Oma vaimusilmas Renald juba nägigi, kuidas ta tuleb töölt ja märkab Maaritit köögis askeldamas ... ta astub naisele selja taha, libistab käed üle ta keha, surub naise enda vastu ning elu on samasugune nagu kõik need paarkümmend õnnelikku aastat, mis nad Maaritiga koos elasid ... tõepoolest, ta ihales, et tollel veel võõral naisel oleks seljas viimne kui üks Maariti ihukate, et ta lõhnaks nagu Maarit, et ta teeks neid samu hõrgutavaid toite mida Maarit, et ta võiks ... võibolla tohiks, teda kutsuda oma surnud abikaasas nimega ...

Kujutelmad olid Renaldi oma magusesse võrku püüdnud, ta peatsis juba palavikuliselt sõnu, mis võimaldaksid tutvust sobitada. Sõnu, mis murraksid võõristuse ja kahtlused ning need süütud sõnad oleksid ainuõigeks kattedeks ta himuratele soovidele ning talumatule ihale. Himuratele soovidele ... Ei, enam ta ei suutnud iseenda eest pageda. Tsõlibaat oli kestnud liiga kaua. Uskumatult kaua. Ja Renaldile tundus, et Maarit mõistaks teda, vahest isegi kiidaks

heaks ... Ta oli selles peaaegu et kindel.

Aga, kas ta oli ikkagi kindel?

Pähekipunud mõttemängud paistsid ühtäkki rõveda unenäo-seiklusena, kuhu teda oli une poolt ja vastu tahtmist kistud. Ta mõtles: unenäod ei allu tahtele, kuid unenägu näitab häbitult, mida ta tegelikult tahab ... Kuid lõppkokkuvõttes paistab see kõik välja nagu Maariti mälestuse rüvetamine, otsustas ta juba tõsiselt enda peale pahaseks saades.

„Nii, nüüd aitab!” pomises ta otsustavalt, soovides heita tolle naise poole viimast, üleoleva põlgusega vürtsitatud hüvastijätupilku, kuid talle vaatas vastu naerata, isegi imalalt naerata – nagu ta seda hetke hiljem meelde tuletas – naisenägu, kus polnud jälgegi kinnisest enesekesksusest või kapseldumisest. Naeratus oli nagu käesirutus, mis muutis nende vahelise kauguse olematuks. Millegi arusaamatu sunnil, mis muutis ta tahte olematuks, ajas Renald ennast pingilt üles. Nainegi tõusis ja hakkas otsejoones tema poole tulema.

„Kas te tahaksite tunnikese meelt lahutada,” ütles naine veidi kähedal häälel. „Siin lähedal on küllaltki odav võõrastemaja.”

„Ei, ei, mul on tegemist,” hüüatas Renald ja hüppas sammu tagasi. Hetkeks oli tal mulje, et naine otsemaid ründab teda, väänab käed selja taha või sunnib millekski sõnulseletamatuks.

„Kuulge, mul on raha vaja,” ütles naine häbitu läbematusega hääles ja astus talle väga lähedale, seisis otse Renaldi ees ning naisest levis temani ebameeldivat, läppunud küüslaugulõhna.

„Ma ütlesin, et mul on tegemist,” röökis Renald äkitselt enesevalitsust kaotades, pööras selja ja hakkas rutakalt minema. Ei, mitte jooksmata, vaid väga kiiresti kõndima, ning kõik need teda tiheda pilvena ümbritsenud pettekujutelmad langesid üksteise järel kiviklibusele heledale teele nagu äkitselt taevast alla kukkunud surnud lindude parv.